

2026-05-11

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2026-00511

Återbetalning av VA-avgifter utifrån upparbetat överskott

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fattar följande beslut.

Kommunfullmäktige beslutar att återbetala 60 miljoner kronor till VA-kollektivet i enlighet med Nacka vatten och avfalls förslag enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen den 11 maj 2026.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del om omedelbar justering av ärendet.

Sammanfattning av ärendet

VA-kollektivet (det vill säga alla fastighetsägare som är anslutna till kommunalt vatten och avlopp) har ett upparbetat överskott som behöver regleras över tid. Grundprincipen är att de historiska överuttagen ska regleras inom tre år, medan framtida kostnader ska finansieras av framtida taxor. Under 2026 planeras en engångsåterbetalning till VA-kollektivet om 60 miljoner kronor. Någon taxejustering bedöms därmed inte behövas under 2026. Vid utgången av året förväntas skulden till VA-kollektivet vara nära noll efter nämnda återbetalning.

Ärendet

VA -kollektivet (det vill säga alla fastighetsägare som är anslutna till kommunalt vatten och avlopp) har ett upparbetat överskott som behöver regleras över tid. Grundprincipen är att de historiska överuttagen ska regleras inom tre år, medan framtida kostnader ska finansieras av framtida taxor. Under 2026 planeras en engångsåterbetalning till VA-kollektivet om 60 miljoner kronor. Målet är att reglera överuttaget och säkerställa att självkostnadsprincipen och generationsprincipen följs samt att detta sker inom ramen för gällande delar i lagen om allmänna vattentjänster.

Skuld till kollektivet exklusive fondering uppgick per 2024-12-31 till 39,8 miljoner. Under 2025 fortsatte skulden att växa med 8,7 miljoner och uppgick per 2025-12-31 till 48,5 miljoner kronor.

Prognosen för 2026 om 21,2 miljoner bättre än budgeterade -4,3 miljoner resulterar i ett förväntat överuttag om 16,9 miljoner per 2026-12-31.

En återbetalning om 60 miljoner kronor under kvartal 3 2026 skulle medföra att det historiska överuttaget vid tidpunkt för återbetalning till stor del är reglerat.

(MSEK)	2024	2025	2026
Resultat inkl taxejustering	45,6	17,4	-4,3
Fondering/återbetalning	-10,0	-8,7	-60,0
P1 justering 2026			21,2
Eget kapital/skuld till kollektivet	39,8	48,5	5,4

Diagram förändring över tid skuld/fordran till VA-kollektivet i miljoner kronor.

Någon taxejustering bedöms med anledning av ovan redogörelsen inte behövas under 2026. Vid utgången av året förväntas skulden till VA-kollektivet vara nära noll efter nämnda återbetalning.

Att genomföra en faktisk återbetalning bedöms ha flera fördelar jämfört med att istället sänka taxan i motsvarande omfattning. En tillfällig sänkning av taxan skulle sannolikt behöva följas av en relativ kraftig höjning inom en nära framtid eftersom de investeringar och projekt som ligger till grund för nuvarande taxenivå fortfarande är aktuella om än senarelagda. En sådan utveckling riskerar att skapa en negativ kundupplevelse där VA-verksamheten uppfattas som kortsiktig eller bristfälligt planerad. För kunderna kan det framstå som att avgifterna först sänks för att därefter snabbt höjas igen, vilket kan tolkas som att tidigare sänkning i praktiken ”tas tillbaka”. Detta kan i sin tur påverka förtroende för verksamheten negativt. Genom att istället genomföra en riktad återbetalning skapas en tydligare koppling mellan det uppkomna oplanerade överskotten och återföringen till kunderna samtidigt som taxenivån kan hållas mer stabil över tid. Bolaget bedömer att genom denna åtgärd följs lagen om allmänna vattentjänster och generations- samt självkostnadsprincipen följs.

Praktisk hantering

Under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med förslaget planeras genomförandet av återbetalningen ske genom att krediteringshändelser skapas och registreras med stöd av bolagets systemleverantör. Krediteringsbeloppet kommer att tillföras kundernas aktuella månadsfaktura. Eventuellt tillgodohavande hanteras därefter antingen genom att det automatiskt avräknas mot kommande fakturor eller om kunden önskar, genom en separat återbetalning. Bedömningen är att återbetalningen bör vara reglerad för majoriteten av kunderna efter två månadsfakturor.

Tidsplan för återbetalning är att kunder informeras i slutet kvartal 2 till början kvartal 3 samt att kunder återbetalas under kvartal 3.

Beräkningen för återbetalning av de 60 miljonerna omfattar samtliga VA-kunder med fasta abonnemang, det vill säga vatten, spillvatten och dagvatten kopplade till fasta anslutningar. Som grund har totalt fakturerat belopp för VA under år 2025 används, inklusive krediteringshändelser kopplade till VA-verksamheten. Utifrån detta har varje anläggnings andel av den totala faktureringen beräknats och återbetalningen har därefter fördelats proportionerligt i förhållande till denna andel. På så sätt säkerställs att återbetalningen speglar respektive kunds faktiska bidrag till intäkterna. Vidare har hänsyn tagits till att ägarbyten kan ha skett under året. För de fastigheter där ägarförändringar inträffat under 2025 fördelas återbetalningen mellan berörda fastighetsägare utifrån den tid de ägt fastigheten under året. Detta bidrar till en mer rättvis och korrekt hantering.

Ekonomi- och finansstabens utredning och bedömning

Ekonomi- och finansstabens bedömning överensstämmer med Nacka vatten och avfall AB:s styrelses förslag i ärendet. Förslaget om justering innebär att det säkerställs en korrekt, rättvis och transparent taxa vilket är i linje med den finansieringsmodell som ska tillämpas.

För att hantera ärendet innan sommaren föreslår staben även att kommunstyrelsen behandlar ärendet på sitt sammanträde den 15 juni 2026 med omedelbar justering för att ärendet ska kunna beslutas av kommunfullmäktige senare samma dag.

Ekonomiska konsekvenser

Alla bolag och verksamheter bedriver verksamhet som påverkar barn och ungas livssituation och livsförutsättningar.

Konsekvenser för barn

Rätt kostnad ska belasta rätt generation, denna åtgärd i en återbetalning av ett tidigare överuttag medför att rätt generation får bära rätt kostnad.

Konsekvenser för klimat och miljö

En korrekt finansierad tillgång för varje generation med tillgång till rent vatten, omhändertagande av spill- och dagvatten vilket möjliggör renare sjöar och hav är av största vikt. Att aktivt arbeta på ett effektivt och hållbart sätt påverkar också klimatet och miljön positivt. Nacka vatten och avfall AB arbetar aktivt för kommunens livsmiljö.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 11 maj 2026

Bilaga 1. Protokollsutdrag från Nacka vatten och avfall AB, styrelsemöte den 12 maj 2026

Victor Kilén
Stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Annika Rainer
Ekonomi- och finansdirektör
Stadsledningskontoret

Mathias Möller
Controller
Controllerenheten

Beslutet ska skickas till:

- Nacka vatten och avfall AB